

MANAGEMENT STRATEGIC ÎN „PROIECTUL DE ISTORIE ORALĂ”. CONSIDERAȚII TEORETICE ȘI PRACTICE

Iulia Cristina BULACU *
Paul DOMINTE **

**Abstract: Strategic management in a „Project of oral history”.
Practical and theoretical consideration.**

Our country's historical science has been going through a process of change lately, when it comes to the approaches and the studied sources. Since the things related to everyday life gain more and more interest both within the scientific world as well as among the public, oral history, taken directly from the source, becomes a key element for the scientific intercession. The most important thing is the fact that youngsters can be involved in the making of the scientific act, due to their ability of using the latest technology, as compared to the traditional researcher. After having been part of such a project for two years, we feel we can share the experience we have gained in the field, and especially, the joy that such an intercession can bring upon the participants, obliged to act and to relax within an environment where techniques, science, professionalism and human sensitivity, meet in a fortunate way on the bourn of knowledge.

* Profesor drd., Colegiul „Costin Nenițescu”, București, membru al Biroului Executiv al S.Ș.I.R., cenzor.

** Profesor drd., Liceul Teoretic „Decebal”, Constanța, secretar general adjunct al Societății de Științe Istorice din România – acest material a fost prezentat de autor la Conferința Internațională organizată de Academia Forțelor Terestre «Alexandru Ioan Cuza» din Sibiu și publicat în mare măsură, în limba engleză, în revista Academiei. Partea de proiectare este însă mai ales opera prof. Iulia BULACU. Pentru că la cursurile de vară ale SSIR, ținute în 2009 la Constanța, ziua metodică organizată de autorii acestui articol, în care am prezentat proiectul nostru, s-a bucurat de succes dar și pentru a veni în sprijinul celor care doresc să se alăture nouă într-un nou proiect, sau pentru a avea o cale de urmat, am hotărât de comun acord cu dl. Secretar general al S.Ș.I.R., prof. dr. Bogdan Teodorescu, să publicăm în revista noastră și varianta românească, cu unele modificări pe care le-am considerat necesare. Adresăm tuturor colegilor noștri din teritoriu interesați de propunere, rugămintea de a ne contacta prin e-mail, pentru a stabili oportunitatea unui nou proiect pe această temă.

Managementul strategic reprezintă o importantă componentă a oricărei organizații de succes, atâta vreme cât aceasta nu a ales să trăiască „în afara lumii”. Este procesul de planificare, dezvoltare și de executare a unei serii de activități cât mai competitive, pentru a spori succesul organizației pe moment, dar mai ales în viitor. De aceea o diagnoză a cerințelor mediului extern în care organizația își desfășoară activitatea, precum și a capacităților interne pe care le-a dezvoltat sau poate spera că în mod rezonabil, realist, le poate construi sau dobândi, este esențială. O organizație care se vrea de succes trebuie să includă în planurile sale de viitor o analiză a situației actuale în care își desfășoară activitatea, să formuleze obiective și strategii realiste de realizare a acestora, bazate pe această analiză, precum și o punere în aplicare și proceduri de evaluare care să asigure monitorizarea fiecărei strategii și îndeplinirea obiectivelor. De aceea o diagnoză, un studiu de fezabilitate, o înțelegere corectă a mediilor interne și externe cu care se confruntă organizația este esențială în construcția unui bun plan de acțiune¹.

Dar ce este managementul strategic? O primă definiție ar fi aceea că reprezintă procesul prin care o organizație gestionează elaborarea și punerea în aplicare a strategiei sale. De aceea managementul strategic operează pe o dublă scală temporală. Există strategii pe termen scurt ce implică planificarea și gestionarea în prezent, și strategii pe termen lung necesare pentru a pregăti terenul unor previziuni. Strategii de marketing au sugerat faptul că înțelegerea acestei naturi duale a managementului strategic reprezintă partea cel mai greu de gestionat. Ca atare aceștia susțin că echilibrarea aspectelor legate de planificarea activității necesită utilizarea celor două strategii simultan.

Pentru a înțelege mai bine modul în care management-ul strategic acționează și la nivel educațional, o să „plonjăm” în domeniul economic, acolo unde această latură a științelor manageriale s-a dezvoltat mai întâi, având ca punct de plecare o cât mai bună și eficientă conducere „la vârf”, acolo unde se pun la punct strategiile unui demers, fără de care orice proiect devine un simplu vis ce nu are legătură cu realitatea.

¹ *Strategic Management*, in Business Encyclopedia,
<http://www.answers.com/topic/strategic-management-1>.

Managementul strategic este de fapt fundamentul sau cadrul în care toate operațiunile de funcționare la nivel de coordonare și conducere a unei întreprinderi sunt incluse împreună. Acesta este nivelul de activitate la care se stabilesc termenii și obiectivele pe care organizațiile ar trebui să le urmeze pentru a genera prosperitate. Într-o primă concluzie putem afirma că este nivelul de organizare cel mai de sus, treapta ierarhică cea mai înaltă a întreprinderii.

În general vorbind, tehnicile de management strategic pot fi privite de pe trei poziții: ca propuneri de jos în sus, decizii de sus în jos, sau procese de colaborare.

1. În *abordarea de jos în sus* angajații prezintă propuneri pentru managerii lor, iar aceștia, la rândul lor, selectează acele idei pe care le consideră cele mai de folos pentru organizație. Acest procedeu este adesea pus în practică printr-un proces de „capitalizare bugetară”. Propunerile sunt evaluate pe baza unor criterii financiare, cum ar fi randamentul investițiilor sau pe analiza cost-beneficiu și pot fi apoi aprobate sub formă de substanță, miez al unei noi strategii, fără a fi urmate de un plan sau o construcție strategică aparte.

2. *Abordarea de sus în jos* este de departe cea mai comună în domeniul economic, caz în care Consiliul de Administrație al organizației, eventual *cu ajutorul unei echipe de planificare strategică*, decide cu privire la direcția de ansamblu pe care compania ar trebui să se înscrie.

3. Unele organizații au început să experimenteze și *tehnici de colaborare* în planificarea strategică. Acestea recunosc necesitatea coparticipării, a cointerесării angajaților în luarea deciziilor².

În domeniul educațional managementul strategic ar trebui, potrivit atât legilor în vigoare cât și noii viziuni manageriale asupra procesului de învățământ, să fie în cea mai mare măsură rodul unei colaborări între toți factorii implicați în proces. Faptul că elaborarea Planurilor de Dezvoltare Instituțională, principalele documente ce definesc traiectoria viitoare a instituțiilor de învățământ, nu urmează în general traseul obișnuit în managementul de calitate, adică prin formarea unei echipe reprezentative pentru corpul profesoral, didactic auxiliar, nedidactic, părinți și elevi, deci a tuturor factorilor implicați în proces, beneficiari sau furnizori ai actului de educație, reprezintă una dintre tarele sistemului și o moștenire grea a regimului comunist.

² *What is strategic management,*

<http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20070224032813AAnykND>.

Gândirea unor manageri că este mult mai bine să țină frâiele deciziilor prin ascunderea informației, frica de a-și pierde scaunul și privilegiile aferente, superficialitatea generată de o gândire conservatoare conform căreia, tot metodele tradiționale, testate, pot să asigure succesul³, iar meritele trebuie atribuite în exclusivitate directorului, au condus la delăsarea și eșecul din sistemul educațional la care suntem cu toții martori. Acesta este motivul pentru care managementul strategic este puțin transparent la nivelul instituțiilor de învățământ. În schimb o cunoaștere a mecanismelor pe care le implică managementul strategic ar putea să-l facă mult mai aplicativ în proiecte.

Din păcate multe din aceste proiecte nu au ca punct de plecare identificarea unor nevoi reale ale elevilor și comunității, ci mai degrabă dorința managerilor sau a unor cadre didactice de a-și demonstra capacitatea de a participa, de a acumula puncte pentru salarii și gradații de merit sau posibilitățile pe care le oferă unele programe europene de a se deplasa în străinătate, prin proiecte, eventual pe banii Uniunii Europene. Din păcate și sistemul încurajează aceste abordări, hârtiile cu sau fără acoperire reală sunt mai importante decât orice, chiar decât calitatea rezultatelor finale ale demersului managerial respectiv. Orice inspecție cere și controlează înainte de orice hârtiile. Birocrația de la nivelul administrativ s-a transmis la indigo, și apoi a fost perfecționată în ministere și școli, o adevărată cascadă a dovezilor cu sau fără acoperire în rezultatele finale.

În mod normal însă dacă aceste proiecte ar avea un studiu diagnostic, care să identifice în mod serios cerințele reale, ce vin dinspre comunitate către școală, urmat de un studiu de fezabilitate, care să arate în ce măsură acestea pot fi satisfăcute de școală iar obiectivele propuse sunt realizabile, atunci toți factorii implicați în derularea lor ar avea numai de câștigat.

Cercetătorii britanici au identificat după structura relațiilor ce se stabilesc între profesori, trei tipuri de organizații educaționale. Cele *individualiste*, cele *competitive* și cele *cooperante*:

1. În primul sistem, *cel individualist*, pedagogii tind să lucreze pe cont propriu, pentru realizarea unor obiective care nu au nicio legătură cu cele ale elevilor, ceea ce are drept rezultat inevitabil că sentimentul „comunității obiectivelor” este aproape inexistent. Ce să mai vorbim de împărtășirea experienței și competenței. Din păcate la noi în țară mulți dintre pedagogii valoroși sau meritorii sunt împinși pe această cale chiar de sistem – ei trăind

³ Șerban IOSIFESCU (coordonator), *Ghid metodologic pentru formarea formatorilor – Management educațional*, Ministerul Educației și Cercetării, București, 2001, p. 11.

într-o adevărată angoasă a furtului de idei tocmai de cei ce ar trebui să fie protectorii stabilității în sistem, șefii lor direcți;

2. În sistemele competitive de la noi pedagogii se înverșunează să „lucreze” unii mai bine ca alții, într-un soi de întrecere de tipul „Hei-rup!” sau „Stahanovism”, de tristă amintire colectivistă (se pot stabili evidente analogii cu „întrecerea socialistă în muncă”, *n.n.*), fundament pe care eșecul unora poate constitui o „trambulină” pentru succesul altora.

Este clar că ambele sisteme alimentează conflicte și tensiuni în interiorul organizației, situație care își are originea în mare măsură în exemplul și comportamentul politicianilor români. „Prin urmare, devine limpede că abordarea organizatorică – care are cele mai mari șanse de creare a unei atmosfere de lucru pozitive – este cea care va pune accentul pe cooperare”⁴. De aceea în acest articol ne adresăm acelor care se află în primele două situații și doresc să promoveze un alt tip de relații, cu precizarea că ei o pot face prin propriul proiect.

În ceea ce privește istoria pot fi identificate, ca studiu diagnostic, unele cerințe care țin de cunoașterea surselor primare de informație. În ultimul timp cercetarea istorică se află în centrul unei reconsiderări, atât în ceea ce privește metodele, terminologia și instrumentele de lucru cât și segmentul social căruia i se adresează mesajul său de cunoaștere. Această înnoire (care-și are rădăcinile în școala franceză) aduce în prim-plan ideea „retragerii” istoriei din cercurile academice și deschiderea sa către publicul larg, către științele sociale, prin abordarea unor teme de larg interes cum ar fi: istoria religiilor, a vieții cotidiene, a mentalităților, demografia și impactul migrațiilor, inclusiv al celor contemporane, studiul comparativ al civilizațiilor și al fenomenelor marginale sau considerate până mai ieri tabu etc. Noua direcție pe care se înscrie din ce în ce mai mult cercetarea are meritul de a plasa cunoașterea istoriei într-o altă perspectivă, accesibilă și plăcută publicului larg. Pretenția cărturarilor de a deține tot adevărul, de a da verdicte și soluții definitive, apare ca lipsită de sens în condițiile în care cercetătorul este limitat în cunoaștere de chiar instrumentele cu care operează. Încercarea de a recurge la analogie pentru a explica sensul sau cauzele unui eveniment, nu face decât să „umple găurile” din cunoașterea unui fenomen istoric, ceea ce nu echivalează cu cunoașterea însăși, dar ne apropie mult de izvoarele sale. De aceea se recomandă de către adepții acestei linii înnoitoare un nou tip de abordare, bazată pe o analiză mai

⁴ David HOPKINS, Mel AINSCOW, Mel WEST, *Perfecționarea școlii într-o eră a schimbării*, Editura Prut Internațional, Chișinău, 1998, p. 191.

atentă, eventual comparativă, a surselor primare. Aceasta trebuie realizată de: „orice istoric care nu poartă ochelari de cal și care nu se închide în «perioada sa», ci «se gândește să reflecteze» la despotismul luminat atunci când studiază o monarhie elenistică, la milenarismele revoluționare din Evul Mediu sau din Lumea a Treia când studiază revoltele de sclavi din lumea elenistică, pentru «a găsi idei», prin asemănare sau prin contrast”⁵. Trebuie să se ia în calcul că noua societate este una în plină transformare de la an la an și tinerii caută să cunoască cât mai mult dar în timp puțin, motiv pentru care deseori sunt bănuți de superficialitate, când de fapt sunt adaptați noilor realități. De aceea este de dorit ca istoricii să aibă în vedere două tipuri de „public cititor”, cel avizat format din cercetători, profesori și studenți, și cel neavizat ce trebuie atras spre știința istorică în general. De asemenea utilizarea unei exprimări mai puțin academice, în raport cu publicul larg și elevii, fără a face însă rabat de la calitatea informațiilor și a mesajului transmis, reprezintă soluția ideală, pentru promovarea și „răspândirea” informațiilor cu caracter istoric-cultural-economic-politic.

Multă vreme istoria românească a rămas înfeudată școlii critice, care a făcut reale servicii științei istorice într-o epocă dominată de revendicări naționale. În acest context exagerările romantice ale revoluționarilor de la 1848, în special cei din Europa Centrală și de Răsărit, au devenit sub lupa savanților doar niște idealuri firești în „secolul naționalităților”, dar care riscau să le afecteze istoricilor obiectivitatea în prezentarea faptelor. Ca orice fenomen supus erodării timpului, acest tip de analiză a surselor promovat de școala critică a provocat și efecte nedorite, cele mai evidente fiind legate de îndepărtarea savanților de cititor, de consumatorul de istorie. S-a creat în acest mod o situație paradoxală, asemănătoare cu descrierile lui Jonathan Swift din romanul ce l-a făcut celebru: „Aventurile lui Guliver”. Ajuns în insula zburătoare Laputa construită de cele mai luminate minți ale universului, Guliver își dă seama că savanții erau total ruși de realitate. Personajul imaginar povestește că savanții trebuiau să fie loviți de servitori peste gură și urechi cu niște bășici umplute cu boabe de mazăre, pentru a fi treziți din starea meditativă în care erau afundați: „încât el [savantul, *n.n.*], e în primejdie la tot pasul să cadă în prăpastie sau să se lovească cu capul de vreun stâlp – iar când se află pe stradă, să-i îmbrâncească pe ceilalți sau să fie el îmbrâncit în vreun șanț”⁶. Total ruși de realitate, oamenii de știință din Laputa aveau cele mai neobișnuite și aberante soluții la problemele

⁵ Paul VEYNE, *Cum se scrie istoria*, Editura Meridiane, București, 1999, p. 163.

⁶ Jonathan SWIFT, *Călătoriile lui Gulliver*, Editura Univers, București, 1985, p. 153-154.

practice. În schimb își puneau viața în slujba unor cercetări stupide, de pildă să extragă lumina solară din castraveți. Insensibili la frumusețea originară a naturii, ei erau devorați de propria pasiune pentru abstractizare în care credeau că au găsit adevărul suprem⁷. Alegoria lui Swift este minunată și pilduitoare: trebuie să plecăm de la practică spre teorie când avem instrumentele cu care s-o facem și nu invers. Nu este oare acesta și mesajul managementului strategic? Adaptare la realitate, la cerințele societății și nevoile elevilor (termenul de „educabili”, atât de des utilizat sub influențe și definiții străine ne crează, o spunem cu toată sinceritatea, o stare de disconfort pe linia celor afirmate mai sus – este ruptă de realitate, domnilor „ministeriali”...este rece...fără viață!., *n.n.*) astfel încât profesorii să fie cu adevărat un factor cu rol instructiv-educativ nu doar formativ.

„Ruperea” de lume a celui ce analizează fenomenele trecutului este constatată și de Philippe Ariès, senzația uscată, deșertică pe care o regăsește de multe ori studentul, care se așteaptă să învețe o istorie vie, plină de sevă, culoare și conținut, stare ce poate fi probată de fiecare dintre noi numai rememorând stress-ul pe care îl trăiam cei mai mulți înainte de examene. Frica era nu atât de cât și ce învășasem, cât de necunoscut: „oare ce întrebări imposibile ar putea să ne pună profesorul savant, așteptând răspunsuri la care numai el are acces!”. Prin urmare, istoria a câștigat pe terenul rigorii științifice, dar s-a izolat de masa cititorilor de rând, ajungând apanajul unei elite special educate: „Pentru a-și păstra Prestigiul, [istoricii, *n.n.*] au fost nevoiți să erijeze în metodă, cel puțin implicit, devitalizarea istoriei. Astfel s-a adâncit prăpastia care a despărțit istoria scrisă de profesioniști (pe care o putem numi istoria «științifică»), de publicul oamenilor de bună credință, sau chiar de ceilalți specialiști în domeniul disciplinelor umane, în special filozofii”⁸

Din moment ce istoria însăși se află în centrul unei reconsiderări de asemenea proporții, de ce nu ar trebui să renunțăm și noi, profesorii de rând la apanajul de „Știe-tot” și să cooptăm elevul în activitatea de cercetare? Umanizarea istoriei trebuie să meargă la braț cu cea a metodelor, plecând de la o bună prognoză și diagnoză a mediului social, a cerințelor societății civile, atât de fragilă în România. În fond, o activitate eficientă la clasă presupune și adoptarea celor mai bune soluții pentru a-l motiva pe elev în actul didactic⁹. Ca atare mediul educațional este foarte important în

⁷ Vezi capitolele referitoare la Academia din Lagado, în *ibidem*, p. 170 – 182.

⁸ Philippe ARIES, *Timpul istoriei*, Editura Meridiane, București, 1997, p. 223.

⁹ „Pentru performarea de curriculum și managementul clasei, un concept esențial este mediul educațional, care poate fi definit drept «ecosistemul» persoanelor, lucrurilor,

formarea de abilități, cu atât mai mult cu cât principalele cerințe la clasele din ciclul superior al liceului converg spre ideea de a deplasa actul didactic de la obiective operaționale (ținte mai mult cumulative) către competențe (formarea de abilități, depinderi de lucru și operarea cu termeni adecvați).

În acest context se ridică unele întrebări: „Ce și de ce învățăm la școală? Cum anume învățăm? La ce ne servește, în fond, cultura școlară? Ce anume este, la urma urmei, cultura școlară? Un set de date, fapte și informații imuabile care urmează/trebuie să se depoziteze temporar în memorie? Sau, dimpotrivă, un ansamblu dinamic, catalizator de viitoare energii, în măsură să ne pună pe gânduri, să ne îndrepte spre reflecție și, poate, în cele din urmă, să lase urme adânci în conștiință? Cât de importante sunt datele și faptele? [...] Cu ce rămânem, în ultimă instanță, pentru restul vieții, la nivelul propriei arhitecturi mentale, morale, sufletești...deci «umane», după ce uităm «tot» sau «aproape tot» ce este factologic în educație? «Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm» – suna un vechi dicton”¹⁰. De aceea un proiect bazat pe realități, care să reflecte lumea contemporană la distanță de o generație este binevenit. Din punct de vedere managerial se pune astfel în practică o cerință modernă, anume că „nu organizațiile pun în mișcare managementul prin valori, ci oamenii”¹¹.

În cazul proiectului pe care vi-l propunem spre analiză el își are originea într-o constatare tristă. Anume aceea că *protagoniștii evenimentelor*: ne referim la al doilea război mondial și revolta anticomunistă, sunt supuși efectelor timpului, iar informația pe care o dețin riscă să piară odată cu dâșii. Este vorba în speță de identificarea a două ONG-uri: Asociația Foștilor Deținuți Politici din România și Asociația Veteranilor de Război din România, care pot să furnizeze informații primare prin metoda interviului. Faptul în sine este foarte stimulativ pentru elevi, le demonstrează că fiecare dintre noi are capacitatea de a-și aduce contribuția la scrierea istoriei, ceea ce nu impietează respectul ce-l nutrim pentru savantul ordonator, special pregătit în descifrarea secretelor acestui obiect de studiu.

informațiilor și stărilor afective, care determină și/sau influențează un anumit proces/ anumită relație educațională” – Constantin VITANOS, *Școala în epoca globalizării*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2006, p. 109.

¹⁰ *Valorile pentru care educăm*, în: Valentin BĂLUȚOIU, Lucia COPOERU, Aurel Constantin SOARE, Ecaterina STĂNESCU, Constantin VITANOS, *Istoria secolului al XX-lea și educația pentru cetățenie democratică*, Editura Educația 2000+, București, 2006, p. 4.

¹¹ Ken BLANCHARD, Michael O’CONNOR, *Managementul și valorile*, Editura Curtea Veche, București, 2003, p. 35.

Oficialitățile își aduc aminte de existența acestor eroi de obicei cu ocazia unor sărbători având semnificație istorică, când propaganda ce servește scopurilor promovării intereselor de partid devine „fierbinte”. În astfel de momente veteranii și foștii deținuți politici redevin eroi (așa cum sunt dealtfel cu adevărat), dar care folosesc imaginii politice și uneori electorale. În restul timpului sunt doar „personaje” ce aparțin istoriei și deseori lasă impresia că „încurcă” societatea de astăzi, care-și datorează existența sacrificiului și credinței lor nestrămutate în neam, țară și datorie civică.

De aceea considerăm un astfel de proiect și ca pe o datorie, aceea de a scoate la lumină faptele ce merită cu adevărat reținute/întreținute de memoria colectivă, repere care se pot constitui în modele demne de urmat de către tânăra generație. În fond trăim alături de ei debusularea generată de răsturnarea ierarhiei valorilor sociale datorată uneori progresului tehnic accelerat, precum și crizelor economice, politice și sociale, atât de contemporane.

Studiul diagnostic s-a bazat pe analiza de nevoi a comunității, conservarea acestor mărturii directe despre participarea veteranilor de război și a foștilor deținuți politici la evenimente cu rezonanță în istoria contemporană: al doilea război mondial și lupta anticomunistă, fiind stringentă. În cadrul orelor de curs aceste subiecte sunt atinse mai mult tangențial datorită noilor programe de studiu și a reducerii nejustificate, credem noi, a orelor de istorie. Din păcate se uită adesea de către factorii de decizie că istoria înainte de a fi o materie de studiu la școală este o știință, care joacă un rol esențial în educarea tinerilor ca viitori cetățeni ai României în primul rând, și apoi ca cetățeni ai marii lumi în care trăiesc și pe care o pot influența în mod major. Proiectul în sine le-a oferit posibilitatea de a lua contact direct cu cei care au contribuit la schimbările majore ale istoriei noastre și a condus la obținerea și valorificarea unor artefacte: de pildă jurnalul unui veteran de război, care ne-a transmis dreptul exclusiv de a-l populariza, ulterior decedat, precum și poate ultimele poze făcute în viață lui Constantin Ticu Dumitrescu, cu ocazia Congresului Foștilor Deținuți Politici din România de la Constanța, din septembrie 2008, cu puțin timp înainte de trecerea în neființă a acestuia.

În ceea ce privește fezabilitatea, proiectul s-a bucurat de la început de o dorință sinceră a veteranilor de război și a foștilor deținuți politici de a-și depăna amintirile, a elevilor de a le conserva, și s-a bazat pe identificarea unor surse materiale care să susțină finalizarea sa. Ideea proiectului s-a născut de jos în sus, cu ocazia unor activități extrașcolare și a avut ca punct de plecare fascinația exercitată asupra elevilor de povestirile depănate de

protagoniștii evenimentelor de mai sus. La proiect au participat două echipe: prima de la Liceul Teoretic „Decebal” din Constanța, coordonată de prof. Paul Dominte; a doua de la Grupul Școlar de Chimie „Costin Nenițescu” din București, coordonată de prof. Iulia Cristina Bulacu; precum și Filiala București a Societății de Științe Istorice din România, coordonată la nivel de proiect de prof. univ. dr. Bogdan Murgescu.

La nivel de resurse materiale proiectul nu a ridicat foarte mari probleme tehnice, deoarece interviurile au fost luate cu aparate proprii: camere video, reportofoane, telefoane mobile, aparate de fotografiat digital. Unul dintre părinții elevilor s-a oferit să ne sponsorizeze deplasarea la București, pentru a facilita o întâlnire directă între cele două echipe din proiect, elevii și-au cumpărat casetele video și CD-urile necesare reținerii de informații, iar domnul Costel Pânzaru, om de afaceri, fost elev de notorietate al Liceului Teoretic „Decebal” din Constanța (ani de zile a fost una dintre vârfurile handbalului-ui românesc: selecționat la echipa națională și portar la „Minaur”, Baia Mare, un caracter ales animat de veritabile valori naționale, *n.n.*) a suportat o parte a cheltuielilor pentru postarea pe pagină web a interviurilor. În felul acesta s-a asigurat și partea de diseminare a informațiilor. Partea de birotică a fost suportată de coordonatori. La rândul lor cele două asociații (veteranii de război și foștii deținuți politici, *n.n.*) au preluat costurile excursiilor pe care proiectul le implica, motiv pentru care acesta nu avut nevoie de o finanțare specială. Dacă membrii echipei lărgite – trebuie remarcat – nu s-ar fi implicat substanțial și din punct de vedere material, cu siguranță rezultatele finale ar fi fost cu totul altele. Tocmai de aceea am cooptat persoane din domenii diferite și am conlucrat mereu, fiecare având partea sa de contribuție la continuarea și succesul întregului demers.

Resursele umane nu au fost greu de gestionat și au numărat: cei trei coordonatori; doi directori care să asigure caracterul operativ al proiectului; profesori de limba și literatura română, pentru a asigura corectitudinea gramaticală a transcrierii interviurilor; un profesor de informatică; 8-10 elevi de fiecare unitate școlară; veterani din al doilea război mondial; foști deținuți politici, victime ale represiunii regimului dictatorial comunist din România. Structura echipelor a mai dăruit un „mit”, conform căruia s-ar lucra greu cu profesori de diferite specialități într-un proiect cu o tematică ce acoperea la prima vedere doar o singură disciplină, istoria.

Ca resurse de timp, proiectul a durat 2 ani, din aprilie 2007 până în martie 2009; iar cele informaționale au constat în: interviuri, diplome,

rapoarte, lucrări științifice, culegeri de documente, reviste, dosare, arhive, mărturii de epocă (muzee).

Revenind la diagnoză și fezabilitate, proiectul a fost conceput în urma identificării unor necesități de îmbunătățire a procesului educațional prin creșterea capacității elevilor de a lucra în echipă și de a elabora produse finale în urma aplicării cunoștințelor dobândite prin studiul în comun. El s-a bazat pe necesitatea identificată de aprofundare a capacității de investigare, documentare, de interpretare critică a mărturiilor de epocă de către elevi, astfel încât ei să fie capabili să perceapă realitățile trecutului, ale vieții de zi cu zi, prin prisma experiențelor acumulate direct de cei intervievați, de creștere a nivelului de colaborare în parteneriat pentru schimb de idei și experiență între sisteme de gândire și organizare. Reacția extrem de pozitivă a elevilor față de un alt tip de istorie, cea povestită, trăită prin ochii altora, interactivitatea, dialogul între vârste, posibilitatea dezvoltării unor atitudini civice, i-a condus pe inițiatori către elaborarea acestui proiect. Elevii intrați în echipa inițială de la București, care între timp au absolvit și sunt deja studenți, au ținut să participe la întrunirea echipelor de la finalul proiectului și au venit alături de cei mai mici, emoționați și bucuroși că-și văd proiectul finalizat, o parte din el fiind rodul muncii lor. O astfel de atitudine demonstrează că le-a făcut plăcere să lucreze împreună și s-au implicat atât din punct de vedere material cât și afectiv.

Proiectul a fost considerat fezabil de echipa de coordonare datorită accesibilității resurselor, lucru probat ulterior prin depășirea așteptărilor inițiale în privința rezultatelor finale. În ceea ce privește obiectivele și acestea s-au dovedit realiste:

OBIECTIV GENERAL

Educarea pentru cetățenie democratică prin integrarea abilităților sociale și personale

OBIECTIVE SPECIFICE

1. Dezvoltarea relațiilor interumane prin munca în echipă, capacitatea de sinteză și crearea conexiunilor interdisciplinare

2. Punerea în practică a informațiilor dobândite prin crearea unor produse finale (filme, documentare, prezentări Power Point, adunarea unor mărturii, care să fie postate pe Internet prin crearea unui site, constituirea unei minifonoteci, organizarea unor sesiuni de comunicări, organizarea de excursii tematice, postere, schimburi de experiență etc.)

3. Dezvoltarea culturii generale, a gândirii critice, a capacității de organizare a unor anchete istorice, sociologice, în scopul înțelegerii realităților, a proceselor istorice românești integrate celor europene.

4. Creșterea interesului pentru disciplina istorie prin dezvoltarea sentimentului de apartenență comunitară.

5. Formarea capacității de documentare în vederea realizării unor produse finale.

6. Formarea autonomiei în gândire, a deprinderilor de muncă intelectuală

Strategia de lucru s-a aliniat obiectivelor:

Nr. crt.	Activitatea	Locul de desfășurare	Participanții implicați
1	Formarea grupurilor țintă	Sediile celor doua licee, ale instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate	Elevi, profesori, membrii instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate
2	Realizarea pe Internet a unei căi de comunicare între membrii participanți la proiect	Internet, adrese de mail și site	Elevi, profesori, membrii instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate
3	Întâlniri de lucru în vederea stabilirii tematicii de documentare	Conform grafic	Elevi, profesori, membrii instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate
4	Stabilirea modalităților de culegere, stocare și prelucrare a informațiilor	Conform graficului	Elevi și profesori
5	Monitorizarea realizărilor grupurilor țintă	Sediile celor două școli, ale instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate	Profesori
6	Obținerea produselor finale prin lucrul în comun a membrilor grupului țintă	Sediile celor doua școli, ale instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate	Elevi, profesori, membrii instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate
7	Evaluarea activităților	Conform grafic	Elevi, profesori
8	Diseminarea rezultatelor	Pe site, în mass-media, instituții culturale de interes public.	Elevi, profesori, membrii instituțiilor culturale și ONG-urilor implicate

Evaluarea s-a realizat prin intermediul chestionarelor care au evidențiat satisfacția participanților, dar și cu ocazia simpozionului „Cursurile de vară ale Societății de Științe Istorice din România” ținut în 2009 la Constanța, cu participarea internațională, când cei doi coordonatori, profesorii: Iulia Bulacu și Paul Dominte au prezentat proiectul cu ocazia zilei metodice. Acesta s-a bucurat de un viu interes și oferta de a-l continua prin colaborarea cu alți profesori din țară.

Produse finale: s-a realizat o video/fonotecă cu DVD-uri, înregistrări ale interviurilor luate, fiecare elev a postat cel puțin un interviu pe internet; elevii au primit diplome, semnate de prof. univ. dr. Bogdan Murgescu, care pot certifica veridicitatea interviurilor luate și de care se pot servi la o eventuală angajare în mass-media. În felul acesta putem vorbi și de o postdiagnoză, valorificarea oportunităților oferite de proiect¹². De asemenea s-au realizat mai multe excursii de documentare, au fost colectate artefacte: carnete de veterani, decorații, un jurnal original, obiecte personale, copii a unor dosare de la CNSAS, dar și adrese de mulțumire.

Nu toate lucrurile au mers bine. Au existat și puncte slabe: întârzieri destul de mari în redactarea produselor finale, interviurile, iar uneori echipele au fost lipsite de coeziune. Per total însă proiectul a avut un impact deosebit și un răsunet național (dacă luăm în calcul vorbele bune, încurajatoare, ale domnului Leonardo Pangallo, la adresa proiectului, am putea zice chiar un răsunet internațional, *n.n.*), iar obiectivele au fost atinse.

Deși din perspectiva profitabilității pe care o aduce o firmă, a aportului la obținerea de fonduri pentru întreținerea întregului eșafodaj social, prin politica de impozitare, demersul nostru educativ pare minor, în fața istoriei este posibil ca elevii să fi reușit o performanță față de care cea a unei firme obișnuite să pălească. În fond, în final majoritatea firmelor rămân niște anonimi în fața istoriei, în timp ce mărturiile culese de elevi se vor conserva în memoria colectivă. Plus de asta ei mai învață ceva, anume că: „Atunci când se aliază în jurul acelorași valori și își propun același țel, oamenii obișnuiți obțin rezultate extraordinare”¹³.

¹² Șerban Iosifescu (coord.), *op. cit.*, p. 325.

¹³ Ken Blanchard, Michael O'Connor, *op. cit.*, p. 75.

Bibliografie:

- Aries Philippe, *Timpul istoriei*, Editura Meridiane, București, 1997.
- Băluțoiu Valentin, Copoeru Lucia, Soare Aurel Constantin, Stănescu Ecaterina, Vitanos Constantin, *Istoria secolului al XX-lea și educația pentru cetățenie democratică*, Editura Educația 2000 +, București, 2006.
- Blanchard Ken, O'Connor Michael, *Managementul și valorile*, Editura Curtea Veche, București, 203.
- Hopkins David, Ainscow Mel, West Mel, *Perfecționarea școlii într-o eră a schimbării*, Editura Prut Internațional, Chișinău, 1998.
- Iosifescu Șerban (coord.), *Ghid metodologic pentru formarea formatorilor – Management educațional*, Ministerul Educației și Cercetării, București, 2001.
- Swift Jonathan, *Călătoriile lui Gulliver*, Editura Univers, București, 1985.
- Veyne Paul, *Cum se scrie istoria*, Editura Meridiane, București, 1999.
- Vitanos Constantin, *Școala în epoca globalizării*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2006.

Pagini web:

- *Strategic Management*, in Business Encyclopedia,
<http://www.answers.com/topic/strategic-management-1>
- *What is strategic management*,
<http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20070224032813AAnykND>